

Auditieve oefeningen voor de kinderen van de derde kleuterklas

Voorwoord

Beste collega's

In navolging van de bundel "Auditieve oefeningen voor Turkstalige kinderen van de derde kleuterklas" werd deze versie in het Nederlands opgesteld zodat de Nederlandstalige kleuterleidster (-der) parallel kan werken.

Het eerste auditieve aspect: "Hoe het gericht luisteren stimuleren?" kan al vanaf de eerste kleuterklas gebeuren.

De specifieke auditieve oefeningen: geheugen - discriminatie - analyse en synthese zijn voor de oudste kleuters (K3) en worden aangeboden vanaf de maand januari.

Dit sluit echter niet uit dat de kleuterleidster (leider) al vroeger zoveel mogelijk auditieve aspecten mag uitproberen doch in een aangepaste versie (eenvoudigere woorden, minder woorden....) en zeker niets forceren!

Voor meer Nederlandstalige oefeningen verwijzen wij o.a. naar "Bundel voor voorbereidend lezen" van M. Lievens, uitgegeven door het Pedagogisch Centrum, Jubileumlaan, Gent in 1986.

Wij wensen jullie veel luisterplezier!

Bekaert Catherine (Logopediste iCLB Gent)
De Wit Bea (Logopediste iCLB Gent): lay-out

Juni 2009

INHOUD

Hoe het gerichter luisteren stimuleren?	5
Auditief geheugen	7
1. Op nonsensniveau	7
1.1. Nonsensreeksen nazeggen	7
1.2. Nonsenswoorden nazeggen	7
2. Op woordniveau	8
2.1. Van 2letterwoorden tot 4letterwoorden	8
Op woordniveau (vervolg)	10
2.2. Woorden met logisch verband	10
2.3. Woorden zonder logisch verband	11
2.4. Eénlettergrepige woorden	12
2.5. Tweelettergrepige woorden	12
2.6. Drielettergrepige woorden	13
2.7. Finaal verschillende medeklinker	14
2.8. Mediaal verschillende letter (klinker of medeklinker)	14
2.9. Initiaal verschillende medeklinker	15
2.10. Samengestelde woorden nazeggen	16
2.11. Samengestelde woorden maken	16
3. Op zinsniveau	17
3.1. Tweewoordzinnen	17
3.2. Driewoordzinnen	17
3.3. Vierwoordzinnen	18
3.4. Vijfwoordzinnen	18
3.5. Langer wordende zinnen nazeggen vertrekkende vanuit:	19
- een woord	19
3.6. Langer wordende zinnen nazeggen vertrekkende vanuit:	20
- een korte zin	20
4. Begrijpend luisteren	21
5. Waarnemen van intonatie (prosodie)	23
Rijmen	24
1. Rijmwoorden nazeggen	24
2. Rijmwoorden herkennen	25
3. Liedje aanleren	26
4. Rijmzinnen nazeggen	27
5. Rijmzinnen aanvullen	28
6. Rijmwoorden zoeken	29
Auditieve identificatie	30
1. Van een opgegeven woord op woordniveau	30
2. Van identieke woorden op woordreeksniveau	32
3. Van identieke woorden op zinsniveau	34
4. Van korte naar lange woorden	35
4.1. Van kort naar lang	35

4.2. Kortste – langste woord.....	36
5. Van korte naar lange zinnen.....	39
6. Van eerste of laatste woord.....	41
7. Van de beginletter op woordniveau.....	44
7.1. Woorden nazeggen.....	44
7.2. Woorden zoeken.....	45
7.3. Herkennen van initiaal gegeven medeklinker en klinker.....	46
Auditieve synthese.....	49
1. Op woordniveau.....	49
1.1. Van lettergrepen naar een woord.....	49
2. Op zinsniveau.....	51
3. Op klankniveau.....	53
Auditieve analyse.....	54
1. Op woordniveau.....	54
1.1. In lettergrepen.....	54
1.2. In letters.....	55
2. Op zinsniveau.....	58
Auditieve discriminatie/identificatie.....	59

Voetnoot: Bepaalde oefeningen kan je onder verschillende auditieve deelaspecten rangschikken.

Hoe het gerichter luisteren stimuleren?

① De geluiden (globaal)

Per aangebracht woordenschatthema (vb. de boerderij)

- geluiden waarnemen : wat hoor je?

1. sterk verschillende geluiden (vb. vogel – koe)

2. op elkaar gelijkende geluiden (vb. schaap – geit)

- geluiden nabootsen

hierbij intonatie gebruiken

de intonaties interpreteren (vb. boe ⇒ blij / triestig)

kort – lang

hoog – laag

luid – stil

continu geluid: lang (bv. boe.....)

onderbroken geluid: kort (bv. boe – boe – boe)

met stemnuancering: luid – gewoon – fluisterend –

hoge stem – fijne stem – zware stem

- geluiden laten waarnemen – van ver

van dichterbij

② Op klankniveau

Per aangebracht woordenschatthema (vb de boerderij)

- klanken waarnemen: men kan vertrekken vanuit de geluiden.

vb. boe ⇒ b - oe

verschillen waarnemen

vb. b - oe (de koe)

b – eu (de koe)

- klanken nabootsen: hierbij ook toepassen van een verschillende geluidsterkte,intonatie of ritme.

Extra tips:

- Het is belangrijk dat kinderen beseffen dat de meeste geluiden universeel zijn.
- Je begint altijd met het luisteren naar omgevingsgeluiden.
- Bij het inoefenen van het gericht luisteren, kan je gebruik maken van visuele hulpmiddelen (zoals prenten of foto's) of motorische lichaamsbewegingen.
- Je kunt kinderen aanleren om geluiden in de ruimte te localiseren (vb.ver/dichtbij)

Auditief geheugen

1. Op nonsensniveau

1.1. Nonsensreeksen nazeggen

Opdracht: ik zeg toverwoorden en jij zegt ze na.

- na - za - ba
- as - am - ab
- se - be - re
- es - er - te
-

1.2. Nonsenswoorden nazeggen

Opdracht: ik zeg langere toverwoorden en jij zegt ze na.

- fer - ker - ler
- nan - san - zan
- ker - san- ler
- fos - sun - pip
- kik - guf - tijk
- jup - seun- koup
- pief - joek - kaar
- feer - zuik - geek
- ruup - hoom - zol
-

2. Op woordniveau

2.1. Van 2letterwoorden tot 4letterwoorden

Luister goed, ik zeg drie woorden.

Tweeletterwoorden

Zeg na:

op – in – bij

bij – één – na

af – oog – aan

oor – zee – fee

Luister goed ik zeg drie woorden.

Drieletterwoorden

Zeg na:

bal – pop – beer

voet – lat – bel

doos – vuil – muur

huis – deur – veel

raam – muis – jas

dag – boek – zon

boom – schaar – rood

geel – zoen – net

Luister goed ik zeg twee woorden.

Vierletterwoorden zonder medeklinkerverbinding

Zeg na:

ezel – appel

eten – papa
mama – cola
lade – kado (cadeau)
kassa – rode
kade – massa

op woordniveau (vervolg)

choco – mode
boete – buro (bureau)
WC – TV (weecee , teevee)

Luister goed ik zeg twee woorden.

Vierletterwoorden met medeklinkerverbinding vooraan.

Zeg na:

stoel – brood
groep – gram
spel – bloes
trein – blok
fluit – plas
groen – blauw
snel – traag
slim – tram

Vierletterwoorden met medeklinkerverbinding achteraan.

Zeg na:

hart – melk
bank – park
haast – wolk
werk – land
hand – leest
naald – rijst
cent – help

mond - kast

op woordniveau (vervolg)

2.2. Woorden met logisch verband

Opdracht: Luister goed, ik zeg drie woorden, zeg ze na.

hond - poes - koe

schaap - kip - eend

ezel - varken - konijn

auto - caravan - camion

taxi - autobus - tram

trein - vliegtuig - boot

huis - fabriek - winkel

schrift - tekening - potlood

lijm - schaar - papier

trui - rok - jas

jurk- broek - kous

één - vier - zeven

veertig - twintig - tien

geel- groen - zwart

wit - blauw - rood

tak- boom - bos

zee - vis - boot

bal - pop - beer

zetel - tafel - kast

deur - raam - trap

papa - mama - kind

zon - regen - wolk

vork - mes - lepel

glas – bord - fles
zeep - water - lavabo
kam – shampoo - haar
thee – koffie - melk
brood – boter - jam

op woordniveau (vervolg)

2.3. Woorden zonder logisch verband

Zeg na:

tafel - politie - peer
auto - muur - kleur
tas – varken - bus
tand - groen - boek
jas – appel - zon
deur - suiker - ster
zes - hond - schaar
bloem – bed - rok
potlood – paraplu - vinger
woord – geld - school

Op woordniveau (vervolg)

2.4. Eénlettergrepige woorden

Drie woordenreeksen nazeggen

Luister goed, ik zeg telkens 3 woorden, zeg na :

kijk! – val! – kom!

ga! – zwijg! – geef!

teken! – neem! – gooi!

eet! – vlieg! – tel!

zwem! – loop! – stop!

schrijf! – drink! – vind!

2.5. Tweelettergrepige woorden

Drie woordenreeksen nazeggen: 2 lettergrepige woorden

Luister goed, ik zeg telkens 3 woorden, zeg na

komen! – zitten! – lezen!

Lopen! – wachten! – drinken!

Zoeken! – slapen! – werken!

Sturen! – vinden! – stoppen!

Koken! – denken! – kijken!

paleis – potlood – lepel

koning – nummer – choco
verhaal – papier – ezel
altijd – borstel – suiker
geven – lopen – maken
gordijn – soldaat – gebouw

op woordniveau (vervolg)

wereld – raket – vlinder
spiegel – vlieger – auto
leeuwin – teken – foto
letter – tafel – pasta
nummer – zetel - lekker

2.6.Drielettergrepige woorden

3 woordenreeksen nazeggen: 3 lettergrepige woorden

Luister goed, ik zeg telkens 3 woorden, zeg na

vakantie – autobus – boekentas
kruidenier – donderdag – paraplu
teddybeer – zonnenbril – helemaal
iedereen – parasol – autobus
telefoon – zaterdag – computer
tekening – beneden – fotograaf
benzine – rekenen – bedanken
limonade – olifant – schilderij
koekenpan – zomerhuis – machinist
lepeltje – vakantie - griezelig

Op woordniveau (vervolg)

2.7.Finaal verschillende medeklinker.

Opdracht: Luister goed, ik zeg drie woorden, jij zegt ze na; pas op ze gelijken op elkaar. (Visualisatie als hulp mogelijk!)

lat – lap – lach
rood – roos – rook
boom – boor – boos
wit – wil – wim
kaal – kaas – kaat
vaas – vaar – vaak
kam – kar – kar
been – beek - beef

2.8.Mediaal verschillende letter (klinker of medeklinker)

Opdracht: Luister goed, ik zeg drie woorden, jij zegt ze na; pas op ze gelijken op elkaar.

bal – bel – bol
van – ven – vin
rood – rot – rijd
pot – poot – pet
cola – coma – coca
oma – opa – Ona

reppen – remmen – redden

ezel – egel – lepel

op woordniveau (vervolg)

2.9. Initiaal verschillende medeklinker.

Opdracht: Luister goed, ik zeg drie woorden, jij zegt ze na; pas op ze gelijken op elkaar.

mes – zes – bes

beer – peer – meer

vol – bol – mol

boek – zoek – doek

vaak – haak – zaak

vuur – muur – buur

touw – bouw – mouw

Op woordniveau (vervolg)

2.10. Samengestelde woorden nazeggen

Zeg na:

Ziekenhuis	bloempot
zonnebril	oorbel
koekendoos	handschoen
koelkast	boekentas
grootmoeder	leesboek
dierentuin	handtas
luchthaven	armband
kleuterschool	woordenboek
pennenzak	slaapkamer

2.11. Samengestelde woorden maken.

Luister goed. Ik maak met twee korte woorden één lang woord.

vb:

kleur – boek	kleurboek
soep – kom	soepkom
voet – bal	voetbal
hand – schoen	handschoen

Kennen jullie nog zulke woorden?

(Zomerjas, soepbord, kaasmes, haarborstel, speelplaats, fruitmand, spaarpot, zaklamp, leeslamp, voordeur, klimrek, zeepdoos, buurman, theepot, dakgoot, bromfiets)

3.Op zinsniveau

3.1.Tweewoordzinnen

2 woordzinnen nazeggen. Zeg na:

Papa leest.

Mama kookt.

Broer valt.

Zus speelt.

Oma slaapt.

Jan drinkt.

Mieke kijkt.

Kom vlug!

Stap traag!

Luister goed!

Lees stil!

Koop snel!

Maak open!

Smaakt het?

Werk je?

Eet zus?

Komt Jacob?

3.2.Driewoordzinnen

3 woordzinnen nazeggen. Zeg na:

Ik ga weg.
Papa eet soep.
Linda slaapt nu.
Ali eet brood.
Zus neemt foto's

Op zinsniveau (vervolg)

De vogel vliegt.
Het paard loopt.
Hij lacht altijd.
Wij komen straks.

3.3.Vierwoordzinnen

4 woordzinnen nazeggen. Zeg na:

Hij koopt veel appels.
Ik neem de boekentas.
De juf geeft les.
De koek is lekker.
Ga je naar huis?
Mama kijkt naar buiten.
De bal is kapot.
De baby huilt luid.
Kom nu maar mee.
De kabouter is sterk.
De televisie staat aan.
Wij zoeken de kinderen.
De deur staat open.
Waar is het boek?

3.4.Vijfwoordzinnen

5 woordzinnen nazeggen. Zeg na:

Ik koop een mooie tas.
Kom maar snel naar hier.
Zij horen heel veel lawaai.
Ga je naar de markt?
Zij willen allemaal buiten spelen.
De schilder schildert het huis.

Op zinsniveau (vervolg)

3.5.Langer wordende zinnen nazeggen vertrekkende vanuit:

- een woord

Wij beginnen met een woord, wij doen er woorden bij en dan wordt het een zin.

Visueel voorstellen korte zin / lange zin

Zeg na:

School
Mijn school
In mijn school
Ik ben in mijn school.

Klas
Mijn klas
In mijn klas
Ik ben in mijn klas

Kamer
Mijn kamer
In mijn kamer
Ik ben in mijn kamer

Auto
Mijn auto
In mijn auto
Ik zit in mijn auto

Bad
Mijn bad
In mijn bad
Ik zit in mijn bad

Bed
Mijn bed
In mijn bed
Ik lig in mijn bed

Garage
Mijn garage
In mijn garage
Ik ben in mijn garage

3.6.Langer wordende zinnen nazeggen vertrekkende vanuit:

- een korte zin

Wij beginnen met een korte zin, wij doen er woorden bij en dan wordt de zin langer.(De lengte van de zin kan eventueel visueel voorgesteld worden.)

Zeg na:

Ik eet
Ik eet netjes
Ik eet netjes aan tafel

Ik speel
Ik speel met de bal
Ik speel met de bal in de tuin

Ik loop
Ik loop naar huis
Ik loop naar huis met mijn zus

Mijn vader
Mijn vader rijdt
Mijn vader rijdt elke dag
Mijn vader rijdt elke dag op de fiets

Hij leest
Hij leest een boek
Hij leest een boek op de trein
Hij leest een leuk boek op de trein

Ik zie
Ik zie een hond
Ik zie een hond en een kat
Ik zie een hond en een witte kat in de tuin

Onze papa
Onze papa werkt veel
Onze papa werkt veel in de garage

Onze papa werkt veel in de garage van een vriend

Ali en Tom tekenen

Ali en Tom tekenen in hun schrift

Ali en Tom tekenen in hun schrift een kabouter

Ali en Tom tekenen in hun schrift een kabouter op een paddenstoel

4. Begrijpend luisteren

Langer wordende zinnen nazeggen. (bevragen per zin)

Zeg de zin na en dan stel ik jou een vraag over de zin

Papa koopt

Wie koopt?

Papa koopt ballen

Wat koopt papa?

Papa koopt vijf ballen in de winkel

Hoeveel ballen koopt papa?

Mama drinkt

Wie drinkt?

Mama drinkt thee

Wat drinkt mama?

Mama drinkt warme thee

welke thee drinkt mama?

Mama drinkt warme thee in de keuken

Waar drinkt mama de warme thee?

Zus loopt

Wie loopt?

Mijn zus loopt

Welke zus loopt?

Mijn zus loopt naar huis

Wat doet mijn zus?

Mijn zus loopt vanavond naar huis

Wanneer loopt mijn zus naar huis?

Piet zwemt

Wie zwemt?

Piet zwemt elke vrijdag

Wanneer zwemt Piet?

Piet zwemt elke vrijdag in de zee

Waar zwemt Piet?

Piet zwemt elke vrijdag in de Zwarte zee

In welke zee zwemt Piet?

Opa zit
Opa zit in de zetel
Opa zit in de rode zetel
Opa zit altijd in de rode zetel

Wie zit?
Waar zit opa?
In welke zetel zit opa?
Wanneer zit opa in de rode zetel?

Deze juf leest
Deze juf leest een boek
Deze juf leest een dik boek
Deze juf leest een dik boek in de bib

Wie leest?
Wat leest deze juf?
Welk boek leest deze juf?
Waar leest de juf het dikke boek?

Ik ga naar de bib
Ik ga vlug naar de bib
Ik ga vlug met de auto naar de bib
Ik ga vandaag vlug met de auto naar de bib

Naar waar ga ik?
Hoe ga ik naar de bib?
Met wat ga ik naar de bib?
Wanneer ga ik naar de bib?

Ik geef geld
Ik geef veel geld
Ik geef veel geld aan de man
Ik geef veel geld aan de man in de winkel

Wat geef ik?
Hoeveel geld geef ik?
Aan wie geef ik veel geld?
Waar geef ik veel geld aan de man?

Het regent
Het regent buiten
Het regent buiten heel hard
Het regent elke dag heel hard buiten

Wat gebeurt er?
Waar regent het?
hoe regent het buiten?
Wanneer regent het buiten heel hard?

5. Waarnemen van intonatie (prosodie)

Zinnen bestaande uit 2/3/4 woorden correct en met intonatie kunnen nazeggen.

Zeg elke zin na, let goed op hoe ik de zin zeg.

Ik tel niet

Ik *tel* niet

Ik tel *niet*

Deze vis zwemt

Deze vis *zwemt*

Deze *vis* zwemt

Ik loop weg

Ik *loop* weg

Ik loop *weg*

De poes komt *niet*

De poes *komt* niet

De poes komt niet

Mijn *zus* is mooi

Mijn zus is mooi

Mijn zus is *mooi*

Mijn ogen doen pijn

Mijn ogen doen pijn

Mijn ogen doen pijn

Ik lees een dik boek

Ik lees een dik boek

Ik lees een dik boek

Rijmen

1. Rijmwoorden nazeggen.

Opdracht: Luister goed, ik zeg eerst een kort woord en dan woorden die erop lijken. Dit zijn rijmwoorden.

Zeg na:

al: bal – val – wal – zal

af: waf – blaf – raf – gaf

an: kan – man – pan – van

aap: raap – schaap – slaap- gaap

aan: maan – gaan – haan – staan

eet: weet – beet – heet – reed

fee: zee – mee – wc – ree

op: pop – fop – stop – kop

bij: mij – zij – hij – wij – blij – rij

ook: rook – spook – kook- look

ijs: grijs – vijs – prijs – reis

in: zin – kin – win – spin

huis: muis – luis – kuis

kaas: vaas – haas – sinterklaas – baas

muur: vuur – muur – zuur

koek: broek – doek – zoek – hoek – boek

vier: hier – mier – bier – pier

veel: keel – geel – meel

gom: kom – dom – som

één: been – peen – steen – geen

tand: mand – band – hand – land – kant

paard:baard – kaart – vaart – staart

hart: start – Bart – zwart

2. Rijmwoorden herkennen

Rijmwoorden herkennen

*Opdracht: Luister goed, ik zeg woorden, welk woord rijmt **niet** (per woordenrij)*

huis – muis- kuis – bal – luis

tel – bel – pot – rel – fel

laat – raad – praat – haat – vis

haas – kaas – lui – vaas – baas

bel – in – zin – min – kin

tand – mand – hand – oor – rand

zin – zee – mee – fee – ree

zon – ton –ring – bon – kon

Pas op!!! Het wordt een beetje moeilijker

bel – tel – rel – vel – val

haal – paal – veel – zaal – kaal

rol – pol – rel – mol – hol

mand – tand – kind – hand – zand

dik – tik – rik – lek – mik

red – blad – zat – mat – rat

rood – poot – stoot - goot – meet
peen – ween – haan – been - steen

Rijmen (vervolg)

3.Liedje aanleren

Paraplutje

Parasolletje

Ééntje voor de regen

En ééntje voor de zon, pardon

Eén twee drie vier

Hoedje van

Hoedje van
Eén twee drie vier
Hoedje van papier

Iene miene mutte
Tien pond grutten
Tien pond kaas
Iene miene mutte
Is de baas

4. Rijmzinnen nazeggen

Opdracht: zeg de rijmzin na.

De muis is in huis.
Ik ga mee naar zee.
De reus heeft een dikke neus.
Ik kleur de deur.
De man pakt de pan.
De kast zit vast.
De koe zegt boe.
De beer eet een peer.
Loes houdt van haar poes.
De gom is krom.
Mijn broek is zoek.
De hand ligt op de mand.
Ik heb een been en een teen
Mijn pak zit in de zak.

5.Rijmzinnen aanvullen

Opdracht: Luister goed, ik zeg een zin vul jij een rijmwoord in?

De boot kleur ik

De kameel kleur ik

De pauw kleur ik

De kaars kleur ik

De tuin kleur ik

De kastanje kleur ik

De schoen kleur ik

Bart is helemaal....

De pit is ...

De hond loopt wat

Ga je mee naar de

Het paard heeft een lange

Fok zit in zijn honden...

Ik pak de mand met mijn

De muis loopt in ons

Piet ziet mij

De Sint is bij het

Sinterklaas eet een stukje

Het papier ligt....

De kat ligt op de

Ik zoek mijn

Oom valt uit de

6.Rijmwoorden zoeken

Opdracht: ik zeg één woord zoek jij rijmwoorden?

Vb: zak: tak, pak,...

doos: boos, roos,...

oor: (door)

boek: (zoek)

één: (teen)

mat: (bad)

muis: (huis)

beer: (weer)

leeg: (veeg)

boot: (goot)

zon: (bon)

jas: (tas)

fee: (zee)

mand: (tand)

paard: (baard)

zak: (tak)

pot: (mot)

schuim: (duim)

muur: (zuur)

haas: (vaas)

egel: (kegel)
klok: (kok)
dolk: (wolk)
kat: (mat)
steen: (been)
pan: (kan)
roos: (boos)

Auditieve identificatie

1. Van een gegeven woord op woordniveau

Opdracht: Herken hetzelfde woord.

voorbeeld: als je 'Piet' hoort klopt je op de tafel.

<i>Jan</i>	<i>Els</i>	<i>Piet</i>	<i>Jonas</i>	<i>Erik</i>
<i>Piet</i>	<i>Lena</i>	<i>Jos</i>	<i>Piet</i>	<i>Jet</i>
<i>Mieke</i>	<i>Piet</i>	<i>Piet</i>	<i>Paul</i>	<i>Mark</i>

Luister: als je 'Els' hoort klopt je op de tafel

(Els)	Els	Els	Ellen	Eva	Els
	Karine	Mia	Els	Ilse	Els
	Zoë	Ann	Mieke	Mona	Elza

(telefoon)	bed	kast	telefoon	televisie
	spiegel	bal	huis	telefoon
	tafel	lepel	bord	telefoon
	telefoon	tak	televisie	stuur

(stoel)	tafel	stoel	steen	pen	auto
---------	-------	-------	-------	-----	------

	stoel	fles	boek	stoep	stoel
	stoel	stof	mes		
(rood)	rood	groen	room	rood	wit
	rood	rook	rood	blauw	paars
	rood	geel	rood	rood	bruin
(klein)	klein	groot	mooi	lang	kort
	rijk	klein	arm	klein	duur
	klein	jong	klein	veel	
(vier)	vier	veertig	tien	drie	vier
	zeven	twintig	vijf	vier	dertig
	nul	vier	vier	één	zes
(en)	en	en	en	voor	of
	en	omdat	en	om	en
	want	en	van	ook	
(zwemmen)	lopen	lezen	komen	zwemmen	zweeten
	kijken	eten	zwemmen	zwemmen	zwaaien
	lachen	zwemmen			
(kom!)	geef!	kijk!	ga!	kom!	schrijf!
	lees!	zwijg!	kom!	koop!	kom!
	kom!	denk!	drink!	kom!	kam!

2. Van identieke woorden op woordreeksniveau

Driewoordenreeksen

*Opdracht: Luister goed, ik zeg woorden.
Welk woord hoor je twee maal?*

Mieke - Mieke - Lies

Piet - Jan - Jan

Zus - broer - zus

Boom - muis - boom

Fiets - huis - fiets

Pen - blad - pen

Pot - pot - school

Muts - jas - jas

Fles - fles - mes

Boom - bos - boom

Vork - vork - lepel

Doos - blok - blok

Pop - auto - pop

Hand - tafel - hand

Vierwoordenreeksen

*Opdracht: Welk woord hoor je tweemaal?
Luister goed, ik zeg woorden, welk woord hoor je tweemaal?
Vb: Jan – Piet – Jan – Wim*

An – Sofie – Lies – Sofie
Mark – Filip – Loes – Mark
Linda – Lien – Leo – Linda
Karine – Katrien – Karine – Caroline
Geert – Gert – Gert – Hans
Tom – Erik – Thomas – Tom
Muis – boek – muis – bal
Vis – vork – voet – vis
Bad – bak – bal – bak
Bus – zus – zus – kus
Bal – bel – bol – bel
Zoek – koek – koek – broek
Papa – mama – dada – papa
Bed – bek – bed – bel
Muur – vuur – buur – muur

En – in – an – an

Maan – maan – maar – maak

Één – geen – één – been

An – af – af - al

3. Van identieke woorden op zinsniveau

Opdracht: Luister goed, ik zeg twee zinnen, welk woord hoor je tweemaal?

Erik kom!

Erik loop!

Mama kijkt

Mama eet

Zus lacht

zus leest

Papa snoept

papa schrijft

Wim praat

wim zwijgt

Jij bent slim

jij lacht

De auto rijdt

ik zie een auto

Ik eet een appel

de appel is rood

Het huis is groot

ik ga naar huis

Ik pak een bal

de bal is klein

De koek is lekker

mama eet een koek

De TV is kapot

helemaal kapot

Hoe doe je dat?

hoe kijkt hij?

Wie is dat?

Wie loopt er?

De man slaapt

slaapt zus?

Naar waar ga je?

Waar is hij?

Dat is mooi!

wie doe dat?

Ik en zus

papa en broer

Heel goed!

De fiets is mooi

Goed gekeken

het huis is groot

4. Van korte naar lange woorden

4.1. Van kort naar lang

Luister goed, ik zeg telkens 2 woorden; eerst kort en dan wordt het woord langer. Toon mij het korte/lange woord.

(deze woordjes moeten afzonderlijk op kaartjes gezet worden)

zon – zonnenbril

ziek – ziekenhuis

tand – tandenborstel

tand – tandarts

school – schoolpoort

woord – woordenboek

boek – boekenkast

lucht – luchthaven

fruit – fruitsap

zak – zakdoek

tafel – tafelkleed

schoen – schoendoos

post – postzegel

Luister goed: ik zeg een woord en jij maakt het woord langer.

Vb: hand – handschoen

boter – boterkoek

Bloem -

voet -

uur -

Post -

boeken-.....

kleuter -

Kleur -

deur -

arm-.....

Hand -

huis -

oor -

4.2. Kortste – langste woord

*Ik zeg telkens twee woorden, welk woord is het **kortst**?*

Huis – autobus

hand - armband

Jan – Michael

water - chocolade

Regen – zon

veel - paraplu

Potlood – veel

zetel - oog

Geld – ziekenhuis

ladder - arm

Verpleegster – bal

broek - banaan

Sinaasappel – drie

zondag – zaterdag

*Ik zeg twee woorden, welk woord is het **langst**?*

Pop – slaapkamer

Deur – donker

Bal – computer

Paraplu – raam

Nacht – donderdag

Vlinder – zout
Blauw – koelkast
Wit – station
Telefoon – sint
Sneeuw – juffrouw
Boekentas – gras
Thee – tomaat
Mes – papegaai
Fotografie - pen

Auditieve identificatie (vervolg)

*Luister goed. Ik zeg telkens twee woorden, welk woord is het **kortst**?*

Vb: reus – kaboutervrouw :welk woord is het kortst? "reus" is het kortste woord

Telefoon – stok : welk woord is het kortst? "stok" is het kortste woord

Objectivatie van woorden: kunnen onderscheid maken tussen de vorm en de betekenis van een woord (vb."reus" is het kortste woord doch "reus" is in de realiteit het grootst)

Geld – postkantoor
Huis – armband
Ladder – huis
Varken – beer
Hamster – aap
Emmer – telefoon
Borstel – tand
Schaar – computer
Bal – auto
Gom - nietje

*Luister goed. Ik zeg telkens twee woorden, welk woord is het **langst**?*

Vb: reus – kabouter “kabouter” is het langste woord

Telefoon – stok “telefoon” is het langste woord

Autobus – taxi

Trein – bromfiets

Haai – zeester

Wolf – eekhoorn

Hazelnoot – berg

Paard – vlinder

Kast – zetel

Map – papier

Auditieve identificatie (vervolg)

5. Van korte naar lange zinnen

*Luister goed, ik zeg twee zinnen, welke zin is het **kortst**?*

Met visuele ondersteuning

Ik loop

Ik loop naar huis

De vogel vliegt

De vogel vliegt weg

Mama koopt kleren

Mama koopt nieuwe kleren

Ik ga elke woensdag naar de bibliotheek

Ik ga naar de bibliotheek

Papa drinkt elke morgen koffie

Papa drinkt koffie

*Luister goed, ik zeg twee zinnen, welke zin is het **langst**?*

Met visuele ondersteuning

Het kind speelt
Het kind speelt op straat

Opa komt met de bus
Opa komt

Mama schrijft een lange brief
Mama schrijft

De hond loopt naar huis
De hond en de poes lopen naar huis

Auditieve identificatie (vervolg)

Oma kookt
Oma kookt in de keuken

Luister goed, ik zeg twee zinnen, welke zin is het langst of het kortst?

Waar is zus?

Zus is op haar nieuwe school (welke zin is het kortst)

De baby weent

In het bos zijn veel bomen (welke zin is het kortst)

Ik heb veel nieuwe kleren in mijn kast

Ik voel mij goed (welke zin is het langst)

Wij gaan samen op reis met de auto

Wanneer is het vakantie (welke zin is het kortst)

Mijn bed is groot

Ik heb mooie bloemen in de tuin (welke zin is het langst)

Mijn buik doet pijn

Ik ga straks met mama zwemmen (welke zin is het langst)

Auditieve identificatie (vervolg)

6. Van eerste of laatste woord

Ik zeg telkens twee woorden, daarna vraag ik jou welk woord je eerst of laatst hoorde.

(eerst met visuele voorstelling, hou rekening met de schrijfrichting, nagaan of het kind de begrippen eerst, laatst kent)

1. Eigennamen

Jan – Piet

Wim – Mieke

Karin – Sofie

Erik – Johan

Mark – Thijs

Els – Linda

Hilde – Moniek

2. Zelfstandige naamwoorden (dingen in de klas)

Bal – pop

Tafel – kast

Pen – glas

Prent – stoel
Deur – muur
Boekentas – blad
Raam – potlood
Schrift – klok
Krijt – bord
Spiegel – deur

3. Zelfstandige naamwoorden (dingen buiten de klas)

Met logisch verband

Straat – auto	potlood - tas
Muis – poes	zeep - handdoek
Tuin – boom	water - melk
Appel – peer	bus - auto
Jurk – broek	krant - boek

Zonder logisch verband

Oog – glas	arm – bloem
Vinger – kast	klas – bed
Bad – gezicht	pil – boot
Beer – zon	kleur – hond

Auditieve identificatie (vervolg)

*Ik zeg nu telkens drie woorden en straks vraag ik jou welk woord je eerst-
laatst of in het midden hoorde.*

!(Eerst nagaan of het kind de begrippen, eerst, laatst en midden kent. Let op de leesrichting bij
concretere uitwerking)

1. Eigennamen

Jan - -Piet – Marc

Filip – Jonas – Elke

Els – Mieke – Linda

Bart – Sam – Koen

Lara – Sofie – Eline

Saskia – Bert – Wim

Bram – Lies – Kasper

2. Zelfstandige naamwoorden

Deur – raam – kast

Bal - beer – boek

Pen – tas – schrift
Wolk – zon – regen
Appel – peer – banaan
Rok – broek – jurk
Oog – neus – arm
Mat – boom – auto
Fiets – papa – kam
Vis – uur – jas
Trap – radio – lat
Lamp – hand - lijm

Auditieve identificatie (vervolg)

7. Van de beginletter op woordniveau

7.1. Woorden nazeggen

*Luister goed: ik zeg telkens een letter, wij **zeggen** woorden die met deze letter beginnen.*

(a)	an	appel	arm	al	ander
(o)	op	ons	onder	os	om
(e)	en	enkel	ellen	eng	erg
(i)	in	is	ik	inkt	
(s)	sam	soep	sok	sint	samen
(z)	zee	zand	zoek	zus	zoet
(m)	mes	met	maak	melk	mouw
(n)	neus	naald	nee	nacht	nog
(v)	van	vol	veel	voet	vuur
(f)	feest	foto	fabriek	fijn	fout
(h)	hoor	hand	help	huis	huur

(g)	geel	geit	goed	golf	gans
(b)	been	bal	boek	buur	bos
(p)	pen	park	potlood	pot	peer
(l)	lamp	lus	loop	lach	lief
(r)	rood	rok	rij	roep	ril
(d)	dik	door	dans	dak	dom
(t)	top	touw	tel	tand	teen
(j)	jan	jas	jongen	jaar	jij
(k)	kap	kip	kijk	kom	kaas

Auditieve identificatie(vervolg)

7.2. Woorden zoeken

- Met een opgegeven initiale klinker of medeklinker woorden zoeken.

*Luister goed. Ik zeg een letter en wij **zoeken** woorden die met deze letter beginnen. Welke woorden beginnen met een.....*

- a? af – al – achter
- o? Op – om – of
- e? Elk – en – erg
- i? In – is- ik
- s? Sam – sok – sap
- z? Zon – zak – zee
- m? Mama – mier – man.....
- n? Neus – nee – naald....
- v? Vis – voor – voet
- f? Foto – feest – familie

h? Huis – haan – huur

g? Geel – goed – geld

b? Boek – been – bal.....

p? Pop – peer – pin.....

k? Kat – kort – kin.....

l? Loop – lap – leer.....

r? Ruzie – rood – rap.....

d? dik – door – dan.....

j? Ja – Jan – jij.....

Auditieve identificatie (vervolg)

7.3. Herkennen van initiaal gegeven medeklinker en klinker

Welke woorden beginnen met de genoemde letter? a, o....., tik op de tafel

/a/ al af achter in as
uur in onder en ik
met als

/o/ op onder of bel een
fel orde os peer wel
wel dik

/i/ in ik is op en
aan onder inkt inzet auto
inwoner kip inzet

/aa/ aan aap oor aardbei onder
els zin op aas aardig
aarde hand aaien

/s/	sap	soep	Sopfie	teen	buur
	koop	ben	sok	Sint	suiker
	geel	rood	sam		
/z/	zon	zeven	zaag	neen	help
	aan	zes	som	kaart	Zoë
	maan	zorg	kop	zoet	
/m/	maan	meester	mand	tafel	haar
	buik	meer	dorst	post	microbe
	ladder	neus	kous	noot	mond
/n/	nu	nummer	niets	onder	fotograaf
	recht	beeld	kuiken	dokter	dief
	nul	nemen			
/v/	veel	voet	varken	radio	slaap
	beek	villa	uur	vakantie	boek
	arm				
/f/	feest	film	fabriek	tas	fiets
	appel	fot	lied	groot	tong
	sok	man	weg	fijn	foor
/h/	haan	help	hemd	koop	camion
	doos	fruit	Hans	geel	klein
	nu	motor	hard		
/g/	gaan	gat	goed	heer	teen
	politie	guur	garage	kalm	wel
	geit	geel	jas	doos	Gert

/b/	bal	bad	been	kop	feest
	ring	bes	buur	post	beek
	vis	bol	paal		
/p/	peer	pauw	park	kast	boom
	paars	regen	piano	sok	kap
	pil	tam	clown		
/k/	kin	koop	kat	veel	dief
	kind	blauw	kip	zon	politie
	gordijn	kot	keer	zand	vraag
/r/	rok	rijd	lat	thee	zaal
	koffie	rook	blad	riem	boom
	rap	regen	slang	kous	ruw
/j/	nee	ja	jas	lekker	jongen
	los	geel	roos	jij	juist
	soldaat	aap	jaar	juf	boom
/l/	lat	feest	lach	luid	sneeuw
	lui	leef	zaag	schip	lijm
	vos	zak	lap	laag	groot
/d/	man	auto	dak	deur	tas
	tuin	beuk	meer	dans	nest
	door	fles	deel	toch	dief
/t/	teen	tien	arm	touw	diep
	pen	telefoon	lees	kuis	televisie
	bruin	zon	heen	tap	tel

Auditieve synthese

1. Op woordniveau

1.1. Van lettergrepen naar een woord

Luister goed, ik zeg een woord in stukjes, welk woord is het?

Tweelettergrepige woorden

Vb: ta – fel → tafel

Prin – ses → prinses

Fo – to → foto

Ap – pel →

Au – to →

Pos – ter →

Re – gen →

Le – go →

Var - ken →

A - vond →

Wa - ter →

Wor - tel →

Ze - tel →

Kas - teel →

Ko - nijn →

Drielettergrepige woorden

Vb: brie - ven - bus → brievenbus

Te - le - foon → telefoon

A - na - nas →

Pa - ra - plu →

Kin - de - ren →

Bad - ka - mer →

Pen - nen - zak →

Boe - ken - tas →

Spin - nen - web →

O - li - fant →

Mi - cro - foon →

Man - da - rijn →

Cir - cus - tent →

Koe – ken – doos→

2. Op zinsniveau

(woorden vormen samen een zin)

Ik zeg telkens twee woorden, jij zegt ze na elkaar, zo maak je een zin

Vb: mama + komt → mama komt

Wij + spelen → wij spelen

Erik + lacht → Erik lacht

Papa + zwemt →

Juf + leest →

Jij + wacht →

Zij + denken →

Iedereen + slaapt →

Mieke + kookt →

Samson + blaft →

Linda + tikt →

Ik zeg weer twee woorden, jij maakt een zin. LET OP! Misschien staan de woorden niet in de juiste volgorde!

Vb: werkt + hij →hij werkt
Zwaait + opa →opa zwaait
Zus + eet →zus eet

Zoeken + zij →
Het + regent →
Luisterde + oma →
Blaffen + honden →
Vogels + fluiten →
Loopt + Simon →
Danst + Dora →
Hilde + praat →

Ik zeg nu drie woorden, jij maakt een zin. Let op! De woorden staan niet in de juiste volgorde.

Vb: mama + koeken + koopt → mama koopt koeken

papa + buiten + werkt →
veel + lees + ik →
thuis + broer + slaapt →
honing + bijen + maken →
mama + weinig + kleurt →
leggen + eitjes + vogels →

3. Op klankniveau

Van klanken tot woorden

Luister goed. Ik zeg een woord in stukjes, welk woord zeg ik?

Voorbeeld: o – p → op
K – a – m → kam

o-p	i-n	o-f	i-s	oo-k
uu-r	aa-n	e-s	z-oo	t- ee (thee)
d-ie	f-ee	g-a	z-ee	n-ee
b-a-l	d-oo-s	m-ee-r	z-a-k	v-e-r
d-a-l	t-a-s	d-u-n	au-t-o	z-u-s
w-e-g	h-aa-r	b-o-s	z-i-t	p-ij-p
d-o-r-a	k-i-w-i	b-u-r-o	k-a-d-o
m-o-t-o	l-a-ss-o	c-o-la	b-r-oe-k

k-l-a-p t-r-ei-n k-l-a-s f-l-e-s
l-oo-p-t d-a-r-m v-e-r-f w-e-r-k

Auditieve analyse

1. Op woordniveau

1.1. In lettergrepen

Ik zeg een woord en jij zegt het woord in stukjes, je mag de stukjes klappen

1. Eénlettergrepige woorden - hoeveel stukjes hoor je?

Vb: **top**: 1 maal in je handen klappen

Top	bal	huis	dal	sop	tas
Zee	meel	dag	zit	vuur	veel
Rug	vijf	na	jij	hij	gat

2. Tweelettergrepige woorden – hoeveel stukjes hoor je?

Vb: au – to : tweemaal in je handjes klappen

papa	mama	gordijn	eten	tafel	vinger
werken	banaan	pasta	suiker	vogel	vlinder
regen	masker	piraat	winkel	zetel	emmer
eekhoorn	tractor	ezel			

3. Drie lettergrepige woorden – Hoeveel stukjes hoor je?

Paraplu	piraten	zonnenbril	caravan	autobus
Regenjas	horloge	pantoffel	olifant	mandarijn
Hamburger	tomaten	restaurant	computer	lavabo
Telefoon	museum	supermarkt	tandpasta	

4. Vierlettergrepige woorden – hoeveel stukjes hoor je?

Locomotief	televisie	bibliotheek	toverspreuken
Piramide	chocolade	kilometer	directrice
Helikopter	macaroni	eskimohuis	miniatuur
Tandenborstel	mayonaise	appartement	notenkraker

5. Vijflettergrepige woorden – hoeveel stukjes hoor je?

Bloemenstalletje	luciferdoosje	encyclopedie
Brievenbesteller		

1.2. In letters

Tweeletterwoorden

Luister goed, ik zeg een woord en jij zegt het in letters.

uit	ui-t
op	o-p
en	e-n
in	i-n
fee
zee
zoo
aal
die
ook
om

3 letterwoorden

rok	r-o-k	met
kaak	k-aa-k	kan
bal	b-a-l	goed
zoet	Veel
dus	Baan
kaal	Kaas
vis	Been
dal	geel
kar	Rood

4 letterwoorden.

Zonder medeklinkerverbinding.

Kiwi	k-i-w-i	kado	file	foto
Erik	e-r-i-k	buro	pauze	polo
Moto		massa	roze	bijna
Lasso		dora	choco	appel
Cola		egel	ezel	wc (weecee)

Medeklinkerverbinding finaal

Help	h-e-l-p	film	zand
Kaars		kast	kamp
Bank		hans	warm
Hart		zacht	hals
Short		werk	wind
Feest		paars	post
Park		kind	wild
Paard		melk	

Medeklinkerverbinding initiaal

Kroon	k-r-oo-n	fruit
Kleur		groep
Speel		griep
Trein		gram
Blok		klaar
Fluit		snuit
Plein		bloes
Prijs		snoep
Groot		knoop

Medeklinkerverbinding mediaal

Erna	e-r-n-a	arme
Enzo		otje
Erbij		ermee

5 letterwoorden.

Zonder medeklinkerverbinding

Tafel	t-a-f-e-l	nagel
Vogel		teken
Regen		beker
Zetel		wagen
Muren		suiker

Met medeklinkerverbinding mediaal

Pasta	p-a-s-t-a	liefde
-------	-----------	--------

Papa komt nu

Mama slaapt hier

Tante werkt laat

Kom je ook?

Ziet hij mij?

Wie is dat?

4 woorden

De juf is daar

Het haar is vuil

De doos zit vol

Ik ben te laat

Ik hoor de bel

Auditieve discriminatie/identificatie

- Van op elkaar gelijkende woorden met telkens 1 letter verschil

Opdracht: Luister goed, ik zeg twee woordjes. Zijn de woordjes dezelfde of niet?

Initiaal verschillende letters:

Hop – hop

bos – los

ben – ken

Kap – sap

kaas – haas

tas – tas

Bos – bos

sien – sien

bier – dier

Haas – haas

doos – doos

dik – dik

Vier – hier

koos – doos

hik – dik

Ben – ben

bas – tas

poes - soes

Finaal verschillende letters:

Dus – dus

ben – bek

bier – bier

Dus – dun

as – as

nul – nul

Haas – haak

bas – bak

bier – biet

Ben – ben

nul – nul

al - as

Mediaal verschillende letters:

- **medeklinker is verschillend**

wegen – wegen

ezel – ezel

mossel – mossel

wakker – wakker

maken – malen

egel – ezel

zagen – zalen

wegen – weten

zakken – zakken

- **klinker is verschillend**

bol – bel

bos – bes

kaal – kuil

door – door

pek – pek

zien – zon

val – vel

zon – zon

deur - door